

TMMOB
Şehir Plancıları Odası

Yayın Türü: Yerel Süreli Yayın
Üç ayda bir yayınlanır
Oda birimlerine ve üyelere ücretsiz gönderilir.
Sayı: 36
Ekim 2006

TMMOB Şehir Plancıları Odası Adına Sahibi
ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Buğra Gökçe

Dergi Sekreteri
İbrahim Gündoğdu

Yayın Kurulu
Nevzat Can
Olgu Çalışkan
Özlem Çelik
Sevilay Çetinkaya
Tolga Çilingir
İbrahim Gündoğdu
Mahir Kalaylıođlu
H. Çađatay Keskinok
Ulaş ř. Kılıçkaya
Tunga Körođlu
Binali Tercan
Pınar Özbay
Pınar Özden
İlknur Urkun Bowe
A. Cenap Yolođlu

Yayın İdare Merkezi
Hatay Sokak No. 24/17
Kocatepe/ANKARA
Tel: 0312 417 87 70
Faks: 0312 417 90 55
e-posta: spo@spo.org.tr
www.spo.org.tr

Baskıya Hazırlık
PLR LTD. şTİ.-Şerife Eren
Tel: 0312 432 01 83-93 Faks: 432 55 22

Kapak Tasarımı
Ahmet Ünver

Kapak Fotođrafı
Özgür Hamdi Bal
Kentsel Çeliřkiler Fotođraf Yarışması Birincilik Ödülü

Baskı
Mattek Matbaacılık
Basım Yayın Tanıtım Tic. San. Ltd. şTi.
G.M.K. Bulvarı Akyol İşh. No:83 /32 (Zemin)
Maltepe-Ankara
Tel: (0312) 229 15 02-03-04 Fax: (0312) 231 98 88

Basım Tarihi-Saati: 11.01.2007-09:00
4.000 Adet Basılmıştır

SUNUŞ...

Toplumsal yaşamı yirmi yılı aşkın bir süredir abluka altına alan özelleştirme ve piyasacı neoliberal politikalar, kentsel mekanı yeni birikim alanları olarak görürken kentleri bu doğrultuda köklü değişimlere zorlamakta. Yakın dönemde ülkemizde neoliberal politikalar doğrultusunda yapılan yasal düzenlemelerin önemli bir bölümü kentlerin ve kentsel mekânın yeniden düzenlenmesine ya da “dönüşümüne” odaklanmış durumda. “Kentsel dönüşüm” kavramının yerel politikacılardan ulusal düzeydeki politikacılara, inşaat şirketlerinden uluslararası finansörlere kadar genişlikte bir çevre tarafından sürekli dile getirilmesi bu durumun en çarpıcı göstergesi niteliğindedir. Hatta sözkonusu çevrelerin bu ilgisi TBMM’nin gündemine getirilen “Kentsel Dönüşüm Yasa Tasarısı” ile somutlaşmış durumda.

Dinamik ve çatışkılı bir sosyo-mekansal yapı olarak kentler sürekli bir değişim ve dönüşüm sürecindedir. Bunun yanı sıra, ülkemiz gibi hayli sorunlu bir kentleşme deneyimini barındıran coğrafyalarda sağlıklı ve yaşanabilir kentlerin/kentsel mekânların oluşumu ciddi dönüşüm süreçlerini gerektiren bir ihtiyaç niteliğindedir. Bu noktada kent planlama disiplini ve pratiği, mekansal dönüşüm dinamiklerini içinde barındıran bir yapıya sahip olmasına rağmen, hakim kentsel dönüşüm mantığı planlamanın kapsayıcı ve bütüncül yaklaşımından uzak bir noktadadır.

Bu sayımızda, kentsel dönüşüm süreçlerini toplumsal, yasal ve mekansal boyutları ile tartışmaya açıyoruz. Kentsel dönüşümün gündemindeki değişimi, uygulanan ve uygulanması düşünölen örnekleri, bu uygulamalar ile oluşan kentsel mekanı ve artan sosyal dışlanma ve ayrışmayı irdelemeye çalıştık.

Yakın zamanda Odamız tarafından gerçekleştirilen Kentsel Dönüşüm Sempozyumu’nda da anılan çerçevede gerçekleştirilen sunuşların bir kısmına dergimizin bu sayısında yer verilmiştir. Bunun yanı sıra son günlerde gündemde olan Dönüşüm Yasa Tasarısı ile ilgili Odamız görüşlerini kamuoyu ile paylaşan Kentsel Dönüşüm Deđil Rant Amaçlı Tasfiye Yasası başlıklı basın açıklamamız da bu sayımızda yer almaktadır.

Bu çerçevede kentsel dönüşüm dosyamızı tarihsel ve kuramsal boyutları ile ele alan yazılar ile açıyoruz. Hatice Kurtuluş, Kentsel Dönüşümüne Modern Kent Mitinin Çöküşü Çerçevesinden Bakmak başlıklı yazısında; modern toplumun kuruluşunda önemli unsurlardan biri olan modern kentin temel dayanakları olan sağlıklı yaşam çevresi ile barınma hakkı kavramlarının ve kamu yararı etrafında kurulan planlama paradigmasının küresel sermaye ve emlak pazarına teslim olduğunu öne sürmektedir. Bu çerçevede son dönemde artan kentsel dönüşüm projelerinin neoliberal politikalar ile yeniden yapılandırılan ilişkiler bağlamında ve yükselen sınıflar lehine temellendirildiğini, kentsel alanın bu projeler yolu ile bütünüyle metalaştırılarak kamusal mekânın aşındırıldığını ortaya koymaktadır.

Neil Smith’in yeni küresellik ve yeni şehircilik kavramlarını tartıştığı makalesinde ise, soylulaştırma küresel kentsel bir strateji olarak ele alınmıştır. Smith, Yeni Küresellik, Yeni Şehircilik: Küresel Kentsel Strateji Olarak Soylulaştırma başlıklı makalesinde, son dönemlerde soylulaştırmanın batı kentlerinin ötesinde yeni küreselleşme dalgası ile tüm kentlerde yaygınlaştığı tezini öne sürmektedir.

Sayının Z. Müge Akkar tarafından hazırlanan Kentsel Dönüşüm Üzerine Batı'daki Kavramlar, Tanımlar, Süreçler Ve Türkiye yazısı, kentsel dönüşümü kavramsal bir çerçeveden tartışırken, 1990lı yıllarda batı kentlerinde gerçekleştirilen başarılı kentsel dönüşüm projelerinin temel özelliklerini aktarmaktadır.

Kentsel Dönüşüm, Tarihsel ve Güncel Bir Kırılma Noktası mı başlıklı yazısında, Özdemir Gündoğan, kentsel dönüşümün, kentlerin ilk kurulduğu günden itibaren içinde bulunduğu dönüşüm/değişim sürecinden farklı bir kavramsallaştırmaya işaret ettiğini öne sürmektedir. Bu süreç içinde sermaye birikimi süreçlerinin de yeniden tanımlandığına dikkat çeken Gündoğan, kentsel mekanda yaşanan bu yeniden tanımlanma süreçlerini kentsel dönüşüm bağlamında ele alınmaktadır.

Sayımızın beşinci yazısı ise Türkiye'de yaşanan kentsel dönüşüm projelerini, Dönüşüm Yasa Tasarısı ile tartışmaktadır. C. Nil Uzun, yazısında, kentsel dönüşüm süreçleri için gerekli yasal düzenlemenin eksikliğine ve yasa tasarısının boşluklarına dikkat çekmektedir.

Binnur Öktem, Neoliberal Küreselleşmenin Kentlerde İnşası adlı yazısında, AKP'nin küresel kent söylemi ve İstanbul'daki kentsel dönüşüm projelerini incelemektedir. Bu projelerin neoliberal küreselleşme projesinin bir parçası olarak gündeme geldiğini ve yapısını küresel kent söylemi ile meşrulaştırdığını öne sürmektedir.

Ekonomik Gelişimin Kültürel Stratejileri başlıklı yazısında Besime Şen, İstanbul'un tarihi merkezinde ve kent merkezinde yaşanan dönüşüm sürecini ve bu sürecin soylulaştırmaya nasıl yöneldiğini sürecin arka planını oluşturan neoliberal politikalar bağlamında irdelemektedir.

Sayımızda sekizinci yazı olan Soylulaştırma Kuramlarının İstanbul'da Uygulanabilirliği: Cihangir Örneği çalışmasında, Ülke Evrim Uysal, soylulaştırma kavramını küreselleşme süreçleri ile kentsel mekan ve yeni toplumsal sınıfların sermaye ile ilişkisi çerçevesinden ele almaktadır.

Tayfun Kahraman yazısında İstanbul'da son dönemlerde hızlı bir şekilde yaşanan kentsel dönüşüm projelerini incelemektedir. Yazı, İstanbul'un İMP tarafından hazırlanmış olan 1/100000 ölçekli Çevre Düzeni Planı kapsamında kentsel dönüşüm projelerini ve İstanbul'un ilk stratejik planını irdelemektedir.

Şükrü Aslan ise Yıkılmayı Bekleyen Gecekondular başlıklı yazısında İstanbul'un Eyüp İlçesi Güzeltepe Mahallesinde yaşanan bir dönüşüm sürecinden hareketle kentsel dönüşümün gecekondu olgusu ile değişen ilişkisini tartışıyor.

S. Zafer Şahin'in Kentsel Dönüşümün Kentsel Planlamadan Bağımsızlaştırılması/Ayrılması Sürecinde Ankara başlıklı yazısında Ankara kentindeki kentsel dönüşüm projelerini

değişen planlama paradigması çerçevesinden ele alarak incelenmektedir. Şahin, kentsel dönüşüm projelerini planlamaya alternatif bir araç olarak ortaya konulduğunu öne sürmektedir.

Nihan Özdemir Sönmez yazısında Ankara'da yaşanan kentsel dönüşüm süreçlerini iki farklı çerçeveden ele almakta, öncelikle; piyasa mekanizmaları ile yaşanan dönüşüm ve ikinci olarak da kamu-özel sektör ortaklıkları ile yaşanan dönüşümleri incelemektedir.

Kentsel Sit Alanlarında Turizm Amaçlı Dönüşüm Ve Sorunlar: Ankara Kalesi Örneği başlıklı yazıda tartışmalı olan tarihsel korumanın yasal çerçevesini işaret ederek tarihi kentsel mekanların turizm amaçlı dönüşümleri incelenmekte. Asuman Türkün ve Zuhul Ulusoy tarafından kaleme alınan yazı bu çerçevede, Ulus Tarihi Kent Merkezi ve Kalenin dönüşüm sürecinde rant amaçlı bir koruma anlayışı getiren 'kentsel turizm' ile fiziki ve sosyal yapı ile tüketici profilinin değiştiğini öne sürmektedirler.

Gazi Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nün Ankara Tarihi Kent Merkezi Yenileme Alanı 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı ile 1/1000 ölçekli 'Ankara Tarihi Kent Merkezi Kentsel Yenileme Alanı Koruma Amaçlı Uygulama' İmar Planı hakkındaki görüşleri ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin 'Ankara Tarihi Kent Alanı Yenileme Projesi' hakkında hazırlanmış olduğu görüşler bu sayımızda yer almaktadır.

M. Alim Çopuroğlu yazısında Adana'daki kentsel dönüşüm projelerinin uygulamalarını ele almaktadır. Adana'da belirlenen üç kentsel dönüşüm proje uygulamasını irdeleyen Çopuroğlu, karşılaştırmalı bir analiz çerçevesinde güncel kentsel dönüşüm pratiğinin sosyal, ekonomik, mekansal sonuçlarını tartışmaya açıyor.

Bir başka kentsel yenileme örneği üzerine değerlendirme Yalçın Demirtaş ve İsmet Esgin tarafından ele alınmaktadır. Bir Kentsel Yenileme Deneyimi: Barselona başlıklı yazıda yazarlar ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nün düzenlemiş olduğu teknik gezi kapsamında yapılan gözlem ve çalışmaların bize aktarmaktalar.

Dergimizi bundan sonraki sayılarda da yer vermeyi düşündüğümüz kitap eleştirisi bölümü ile tamamıyoruz. Sokağı Anlamak Ya Da Toplumsal Ben'in Yeniden Keşfi: Kentsel Sokaklar Ve Kentsel Ritüeller başlıklı yazısında Olgu Çalışkan, Urban Streets and Urban Rituals (Kentsel Sokaklar ve Kentsel Ritüeller) adlı kitabı değerlendiriyor.

Bir sonraki sayımız olan İzmir Özel Sayısı'nın hazırlıkları Tolga Çilingir ve Ulaş Kılıçkaya'nın editörlüğünde tamamlandı.

YAYIN KURULU